

TÜRKİYE’DE SERBEST BÖLGELERİN ROLÜ VE ANTREPO REJİMİ

10

Dr. Öğr. Üyesi Orkun BAYRAM¹

GİRİŞ

Uluslararası ticaret hacminin artırılması, yurt dışı yatırımların ülke içine çekilmesi, yapılan tüm ticari faaliyetlerin kayıt altına alınabilmesi ve daha pek çok amaç nedeni ile ülkeler karşılıklı olarak çeşitli teşvik ve serbest ticaret anlaşmaları imzalamaktadır. Bunun yanında bazı ülkeler, özellikle OEM (Original Equipment Manufacturer) niteliği taşıyan firmaların yoğun olduğu ülkeler, mucbir sebep halleri nedeni ile (covid-19 salgını gibi) küresel tedarik zincirlerinde meydana gelebilecek sıkıntıların önüne geçebilmek, ithalat hacmini düşürebilmek ve iç piyasayı koruyabilmek adına “korumacı” politikalar da uygulayabilmektedirler.

Uluslararası ticaret politikalarının ana amacı, ülkelerin döviz girdilerini maksimum seviyeye çıkarabilmek ve dış satın alma hacmini zorunlu ürünler dışında minimum seviyede tutabilmektir. Bunu sağlamak adına ülkeler, gerek kendi firmalarına gerekse de kendi firmalarından mal ya da hizmet satın alacak diğer ülkelerin firmalarına çeşitli vergi, teşvik ve kredi ürünleri sağlamaktadırlar (Eximbank Kredileri vb.). Ülkeler bu politikalar ile uluslararası iş piyasalarında kendi firmalarına rekabet avantajı sağlamayı amaçlamaktadırlar.

Serbest Bölgeler, idari sınırlar olarak ülkenin bir parçası olarak kabul edilse de gümrük ve vergi mevzuatı açısından yurt dışı sayılan özellikli ticaret bölgeleridir (Bakan & Gökmen, 2014). Serbest bölgelerin kurulmasının en önemli amacı ihracat hacminin artırılabilmesi için yatırım meyili ve üretimin yükselmesini sağ-

¹ Antalya Bilim Üniversitesi, İİSBF, İngilizce Ekonomi Bölümü Başkanı, orkun.bayram@antalya.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-9958-7822

Bir ülkenin kambiyo, ithatlat ve ihracat rejimleri ne kadar anlaşılır ve basit bir şekilde oluşturulmuş ise, dış ticaret işlemleri o kadar rahat bir şekilde gerçekleştirilebilir. Uluslararası ticarete bürokrasi ne kadar çok artarsa firmaların dış ticaret işe iştigal olma iştahları o kadar azalır. Uluslararası ticarete ana amaç ihracat ve ihracata yönelik yapılan üretim hacminin arttırılmasıdır.

Türkiye, özellikle 1980 yılından sonra kambiyo rejiminde sağladığı liberalleşme stratejisi ile dış ticaret hacmini arttırabilmiş ve döviz girdisini yükseltmeyi başaramıştır.

Türkiye’de maalesef serbest bölgeler çeşitli nedenlerden dolayı verimli ve efektif olarak kullanılamamış ve çoğu serbest bölge kapanma tehlikesi içine girmiştir. Oysa ki, küresel firmalar genel maliyet stretejilerinde ucuz iş gücü, vergi avantajı, tedarik zinciri sisteminde ulaşılabilirlik gibi konulara önem vermektedir. Türkiye iki kıtayı birleştirmesi, enerji kaynaklarına yakınlık, lojistik için bir hub özelliği taşıması gibi özellikleri sayesinde yabancı sermayeyi ve dış yatırımları çekebilecek kapasiteye sahip bir ülkedir. Bu nedenle, Dubai’de yer alan Jabel Ali Serbest Bölgesi gibi Türkiye’de elindeki avantajları çok etkin bir şekilde kullanmalıdır.

Antrepo Rejimi ve antrepolar, maliyet avantajı sağladığı, kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasına olanak verdiği için Türkiye’nin dış ticaret hacmine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle yabancı firmaların da kullanımı arttıracak şekilde desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, S. & Karakaş, G. D. (2017). “Dünyada ve Türkiye’de Serbest Bölgeler”. *Marmara İktisat Dergisi*, 1(1), 21-35.
- Bakan, S., & Gökmen, S. (2014). “SERBEST BÖLGELER VE DIŞ TİCARET İLİŞKİSİ: GAZİANTEP SERBEST BÖLGESİ ÖRNEĞİ”. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 13(51).
- Baş, M. N. (2016).” Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Faaliyetleri Kapsamında Dolaylı Temsil Yetkileri ve Hukuki Sorumlulukları”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), 193-212.
- Özeroğlu, A. İ. (2011). “Dış ticaret ve antrepo rejimi”. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (22), 33-38.
- Tümenbatur, A. (2012). “SERBEST BÖLGELER VE TÜRKİYE EKONOMİSİNE KATKILARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME”. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 21(3).
- www.ggm.gtb.gov.tr (Erişim Tarihi: 19.08.2020)
- www.oecd.org (Erişim Tarihi: 24.08.2020)